

ХААҢАТ
1831 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 71 (7612) ● 1994 сый бэс мѣнѣ 18 кѣнѣ. Суббота ● Сыаната—48 солкуобай 15 харчы.

Бааһынай оту
бааһынаба үүннэриэ

Түүнээс улсаасныг баай-найдар, сүн алын нэвдлэгтэр курдун, сүлхү кыстыгын этноггэ түмүүстэти-лэр. Аны мнххактар нон-нилериттан оттообун тү-бүктээх үлэтин сабалыах-тара.

Д. Г. Местников өкнн сэдлаабыта бэйэтин аймахтарын мыта «Стронель» дигн баалынай хаһаайыстыбатын тэрийкитэ.

Местникоўтар бэйзэлэрин база 30 ынах сүөһү, 24 50 гектардаах хөдүбала- сыгы инталаан турар. ыттан оттообуттарын та- Маны гэнэ уонтан тахса- ынан 5 тонна оту атыы.

— Бастаан тэринярбитигэр коллективнай предприятиеҥан заайы ылыһпыт саргы, оччотоогу сыананан 300 тыһынча солкуобай иэни сүкүлүүт. Ону төлөөн ыраастаабыһыт. Тута нүрүө-хаһаа хотон туттан көбүспүннүт. Билигин 4-дүө буолан үлэлиибит,— диир Дмитрий Гаврильевич.

Местниковтар бэйэлэрин 50 гектардаах ходубалартан оттообуттарынан таһынан 5 тонна оту атыһыгар булуунан кыстыгы туораабыттар.

—Ааспыт сайын күөл
ончугар оттооммут, кыра
да буоллар, оттооммут
буоллахпытына, быйыл ар
дах үтөлгөн түспүтүмү
оттон адыс жилийэр кут
таллаахпытын учуоттаан,
быйыл саас 20 гектардаах
эбизин, күөх үүнээйини
ыһынныбыт, мантыкабы
тын оттуу хомуйуохпут.
Оччоҕо, баҕар, атын сиргэ
баран оттуур нымалыттан
быһыаннахпыт этэ буол
лаа. Сыана мараабыта би
лиги курдук кыра хаһаа
йыстыбаларга охсуута олус
улахан. Аны аһыҥа туран
эрэрэ биэр кутталы үөс
кэттэ. — диир беаһынай.

Дмитрий Гаврильевич таах бийыл 6 тонна үүт уонна 4 тонна эти дотациллаах сыанаба туттарар дуугабардаахтар. Түйлэр бааһынайдар сэллэрээтэрдир пуун абаары бийыл сааскыттан эргэ дьээнн өрөмүөннээбиттэр. Эт-үүт комбинатыгар биир кийини лаборант идэтигэр бэлээннэтэрэ сылдьаллар. Уут ыама биллэ эбиллэн эрэр. Баччаанга дьэри онтукаларын Ойлаһыаабы арым сыааар тивэрдигэ уустуктары көрсөн эрэллэр. Ким туох транспордаабынан тивэрде сатыыллар. Сорохтор ыксаан байалара дьэ-хэригэр сэллэрээтэрдээн арым сыааар сүөгэинин илдьэн туттарар саннааахтар.

Бу мыра участанна тариалибт 19 баайынай ха-
баайыстыбалара хас бичир-
дидаро мыра, удахан нэ-
бадгалаардаахтар, бичаа-
рылла илэк болуруустар-
даахтар. Быһын саймыл-
тарса, тахсыбатахтар, бары
тутуспутунай Түйөһө са-
йыллан олооролор Итинни
дэн саймылыкка электро-
энергия суох буолан саама-
матахтарыттан албах ха-
баайыстыба кыһыйар. Хо-
лобуур, бу «стронгеллар»
өссө иһин сымлаарыта бө-
һүөлөктөн чугас сага ула-
хан хотон туттуннар ула-
ханнык абырааа сымдэ-
бытаахтар эбит.

П. СЫРОВАТСКАЯ

Бэс ыйын 21 күнэ—Ыһыах күнэ

ҮЛЭ, ҮӨРҮҮ БЫРААХЫННЬЫГА

Бэс ыйыл 21 күнэ Саха Республикатын Президиени М. Е. Николаев Ыйаадынан саха нуруотун төрүтүс бырааһынныгыт — Ыһыах күнүнөн бидлэриллбитэ. Ыһыах сыт ахсын ымтыллара, ол эрэри өрдүк калын кэмнэ кини национальнай тас кестүүтүн, яс хоһоонун уларымтан үгүс, өртүгэр аныгы спорттивнай күрөхтөннүгэ кубулуйбута, нуруот үйэлэргэ инэринимит үгөстөрө умкуллубуттара.

Саха омук норуот билимнэтин бардарытын кэмнэргэ кини этнэгэр-хааныгар, өлүгэр-сүрүдөр интэримит, олохтор эркэйдэри оностубут үгэстэрин тилиннэрин дьоһуннаах кэстэни ылар. Ол биһир кэстүүтүнэн билиги улууспутар кэлиһиктэринэн уонна бэс ыйын 21 күнүгэр улуус Төрүт Билигэтин ытыгы буолар.

Выйылыгы Ыһмах тэрэ-
нин, ис хоһоон да өртүгүн
бу ирринизэди уонунан сым-
ларга ытыттылаан кэлбит-
тэртэн уратыта элбэх. Быс-
тахтык ыһааха, урунку
өртүгэр ыһаах удуус спар-
таинадагыттын кытта алты-
барынан, баһыйар үгүс
болбоско спортнай кү-
рэхтэһиэлэргэ ууруллара.
Выйыл удуус спартакиада-
та эрдэлээн тусла күнгө
ытытылына, оттон ыһааха
саха национальной ооньуу-
ларыгар—өбөс торбосно,
кыһын экиирэтингэ, ой-
бонтоон уулааһытга, ода
күрэх бидьаһылар боу-
лукхтара.

Иккинхил, ымаагы ымы
ты снэра-туома өбүгэлэр
бит кизнигэр чуганатыл
ымаа, Ол курдун, бэс
мийи 21 күнүгэр сарсыар
да 2 чаастан сабалары На
таала Чарагар күнү көр
сүү снэра-туома (сирн
дойдуну албааһын, нигил
либит кымыаһы иһни, оһуо
кай, о.д.а.) толорулдуоһу

Билигн хүнү көрсөр сир-
бит снэр-туом толорудла-
рыгар эппиэттиир гын
онгохууд снлдвар, күрүе-
түн «Чурапчыагострой»
АО, тус-туһунан аналлаах
снэдэрэй сэрэлэрин улуус
кнэн туттар уус тарбахтаа
да Ким Коифеевич Коле-
сов онгоролдор. Күнү көр-
сүү снэр-туома хайдах
толорудларын билнэхтэрин
үрүн күнтэн күүс-үөх,
кэрэ кэскил көрдөһүөхтэ-
рин бафарааччылары кэлэн
кыттарыгыгар мыырабыт

Ыһмах снэрин-туомун снлгэ снэрин буоллун днэ кнннээн саха кэс-түүмүн тиктингэ аһаан 10-тыһ, метр кэригэ таһас аһаан-мнээн саһас-танан аһаан атыһланна. Ыһмах нһнгэ-хомуһа оһо-һулунна, кымыс нһнгин снэре-туома толоруллуода, снмэхтээх аттар туһулэни кнэртэтиэхтэрэ, убаһа, нһрэй, буут арыы биринсэр нһин оһуонай конкурса ыһылдыа.

Төрүт ыһыах ис хоһооно
туохханы? Боотур Уустан
сыдыаан тардыбыт Чурап-
чы улууһун дьоно аһыһах
ахсааннаах саха омук биир
дьоһууннаах сөрбөтө буолар.
Саха аатын нүүрэниэх
үлээн, талааннаах тарба-
һынан, уус тылынан, ох-
тохтон октубат, саалаах-
тан самныбат хорсун сэри-
һит буолан, спортивнай
үрдүк чыпчаалга таһааран,
киин культураны, искусс-
таатын доргоонноохтук
иһитиниэрэн, Саха сирин
бүтүүнүн сайдыытын өҥ-
күлөһүн ученайдарынан,
көрөтүк, үмүсүгүтүлэхтэн
аатталыпта. Кизин тавалдан-
наах ньуурдаах Саха сирин
апааран көрдөхкө. Чурап-
чы курдук кураалы, уута-
хаара татым, сэрингэ, сук-
ка, кыһарванга дириҥтэн
эмсэһэлээбит улуу суоһун
тэнэ, «Эрэйдээх эгигэс,
муннаах булутас» дин
өбүгэлэрбит элпиттэринини,

тийгэйс айылдлаах Сахабыт сирэ биһиги омугу атаахтатан даҕаны, дьарыйан даҕаны ииппитэ биһигини норуот быһымытынан уратылаах оморбута буолуо. Ол иһин бүгүнгү ситиһилиитин бэйэбит эрэ бэрпиттэниэн буолбакка, иһэ айылдабыт, олорон кэлбит олохпут айылгыта көмөлөһөн млыыппыт динир сирдээх. Кэлин олох оҥуула, сирмайгы улаханник уларыйда. Варыта уопсайланан үгүс өртө хаһаайына биллибэт буолбут сир, бааһуол чопчу илинэ туттарыллан, көмүс көлөһүнүн кураанахха тохпону саҥыыр, үлэни дэгиттэрдин баһылаабыт эрэ күрөс быдаһыга тулунтаһар. уйгулаах олохтоһор кэмэ кэллэ. Манньык быдаһыктаах кэмгэ норуот бэстэтин сир-майгы, културнай, духовнай өртүнөн сайдымытын күүһүн өйүлбэтигэр, ону ааһан бөдөргөтөрүтэр өбүгэ үтэстэрин тилиһтириин, туспа норуот дин биллээллэригэр олук уурбут төрүт аймалгыбытын өйдөөһүн ураты наадалаах.

Ушун кыягыга алаастарынан быткан олорбут сахалар саман сайын салалдыктын ынах ынан көрсөлдөрө, түнсөлдөрө, ейдөрүн-санааларын хол-буулдара, былдыкыктаах сайманын үлзө күүс-уох муунуналдара.

Бүгүнтү булнуурдаах
көмгэ үлүүс дээнэ сомого-
лоһорбут, күүспүтүн, ой-
бүтүн холбуурбут ураты
наада. Төрүү сирбит сай-
дарын, баай-талым олохто-
норун очого эрэ сити-
һилэһит. Сайымыт кыл-
гас, оттон оңоруохтаахпыт
аһыһаа суох. Хас да сый-
ларга кураанна быһа мин-
норбит алаастарбытын, ха-
һааспыт, эрэлбит диир
үрөхтөрбитин сирийэн-хо-
руйан оттуурбут биир бас-
такы сорукпутунан буолар.
Атын салаалар ситэ-хото
сайда, сүһүөхтэригэр тура
иляктэринэн үп-харчы кил-
лэринэр суолбут согоһот —
сүөһү иитиһэ, сирэ кытта
үлэ. Бу салаалар барыс-
таахтык сайдалларыгар,
туруктаах буолууларыгар
күүс туһайыллыахтаах. От-

он ол байхыар үгүс орто
айхын оюуудлар—сүе-
ү айхытын бэлэмизэчин
үтү дэлэччи махын, бата-
мы, сүелүнү төлөхүтү,
нилги кыстыгы эрэйе суох
уоруурга бэлэмизини.

Итнгэн адыаа суох үбүгү социальнай-культурай объектарытын илэс-кка бэлэмтээһингэ көр-үөххүт. Итнгэн да атын иирдигэтин уонна коллек-тивнаан үмүрүтэ охсуох-таахпыт элбэх. Сайынны-там адыах хонугун мулчу-уппакка, нөдүүтээнтин-уһанар толкуй үөскүү-э-эх.

Битыктабыллах Чуралчы
 улууһун дыока! Төрүт
 Ыһаахпыт улууе Дьонун
 сомоболоһууларын, көптөс
 курдун кенө санзалаах.
 ыраас дууһаах, өбүгэ-
 тарбит сүрдөрө-майгылары
 сирэдиһэр сийлиһин тар-
 дар, саргы-талан тахсар
 ыттык-мааны түһүлгэтинэн
 буолуохтун, аһыс хас
 биридингит олоһор дыока
 соргу тохсойуохтун!

абарант идэтгээр бэлэм-
өтгөр сүлддэллэр. Үүт
ама билдэ збилдэн эрэр,
атчаанга диэрн онгута-
рын Салдугаады арым
мавар тнэрднэ уустуу-
ры көрсөн эрэлдэр. Ким
уох транспордаазын

П. СЫРОВАТСКАЯ.

Японияттан ыалдыттар

Улуу сыймабар Россия уюна Япония дотордоууларын общестотын чилинэ, биннэхэ эрдэ эмнэ сылдыбыт хотун Юнко Харну салайавчылах делегация

ныалдыттыаҕа. Делегация састаабыгар хомус-тут Ивоннине Эмако, журналист Абэ Сэсуке, Шибеча куорат мэриэ култуураҕа отделын сэбиэдиссэйэ Лояна То

сно нэргээн Аюлма Каорууун, студентка, Харму-сан энэн Рэйна Фуджита баалаар. Дьонкуускайтан кинилэри аатыбыт хомусчуттар

Иван Егорович Алексеев итнэнээ Спиридон Спиридонович Шиннигин арыаллахтара.

Ылалдыктарбыз са-
халыы ыһыабы көрүүх-

тэрэ, ширанийн үөрэтэн
музейга сэлдьяхтара,
хонусчу Евдокия Мл-
хайлонна Калачеваны
кытта нэрсүхтэрэ.

П. ОКОНЕШНИКОВ

